

Itzurrun

Osteguna, 2012ko ekainaren 7a

Hamar urte dira Francisco Escudero hil zela; lau mila ikasle trebatu zituen musikagintzan II-III
MUSIKAGILE, IRAKASLE ETA ZUZENDARI

Francisco Escudero, pianoa jotzen. GUREGIPUZKOA.NET

Amaia Torrubia Bitxigilea

«Ondoko mahaian egon beharrean, pantailan dago Yolanda»

Torrubia ahizpek elkarrekin lan egiten dute, bata hirian eta bestea New Yorken bizi arren

Elkarrizketa ◉ VII

Jarrai dezala musikak

Escudero, eskuinean, Manuel Lekuonarekin, 1960. hamarkadan. ERESBIL

Aritz Sorzabal

Hamar urte beteko dira gaur Francisco Escudero konpositore donostiarra hil zela. Aurten, gainera, bere jaiotzaren mendeurrena da. Honengatik guztiagatik, Gipuzkoako Foru Aldundiak, Zarauzko Udalak –bertara joan zen bizitzera bost urte baino gutxiago zituenean– eta Eresbilek argitalpen bat kaleratu dute musikagilearen bizitzaren berri emateko. Izan ere, XX. mendeko euskal musikagintzan garrantzi handiko gizona izan arren, bere lana ez da behar lukeen neurrian ezagutzen.

Ondorengo lerroetan, Escudero-ren bizitzaren une esanguratsuenak bildu ditu IRUTXULO KO HITZAK. asorzabal@hitza.info

↓ 1912

■ **Donostiatik Zarautzera.** 1912ko abuztuaren 13an jaio zen Francisco Escudero, hiria aberatsen udako gotorleku zenean. Bost urte baino gutxiago zituenean, haren familiak Zarautzera bizitzera joatea erabaki zuen.

↓ 1920

■ **Musika, ikasgai.** Zarautz Hiriko Musika Bandaren akade-

Francisco Escudero duela hamar urte hil zen, gaurko egunean; konpositore gisa ibilbide oparoa egiteaz gain, Donostiako Musika Kontserbatorioko zuzendaria izan zen hemezortzi urtez

Donostiarrak lau mila ikasle baino gehiagori eman zizkien eskolak; 34 belaunaldi desberdinei, hain zuzen ere

mian musika ikasketekin hasi zen. Solfeoa ikasi zuen bertan, eta xirula piccoloa eta oboea jo zituen. Zarauzko parrokiako abesbatzan kantatzen hasi zen.

↓ 1929

■ **Hiriko kontserbatoriora.** Donostiako Musika Kontserbatorioan izena eman zuen ikasle gisa, eta armonia eta pianoa ikasi zituen Beltran Pagolarekin, eta oboea Antonio Cortesekin.

■ **Lehen agerraldia.** 1929ko azaroaren 22an, Escudero lehen aldiz aurkeztu zuten konpositore gisa jendaurrean. *Berceuse* lana entzungai izan zen, Viktoria Eugenia Antzokian, kontserbatorioaren orkestraren bitartez.

↓ 1932

■ **Madril eta Parisera.** Gipuzkoako Foru Aldundiak banatutako beka bat jaso zuen eta, horren

bitartez, bere ikasketak aberastu zituen Madrilan eta Parisen. Orkestra bat zuzentzeko irizpideak ikasi zituen Parisen, Albert Wolffekin. Horretaz gain, biolina eta tronpa jotzen ikasi zuen, hari eta haize instrumentuen aukerak hobeto ezagutzeko.

↓ 1936

■ **Gerraren etorrera.** Musikagile profesionala izateko ametsa erdiesteko atarian zela etorri zen 1936ko gerra. Errepublikaren alde borroka egin zuen, euskaldunen alboan. Getariako Mendigoizaleekin bat egin zuen eta, geroago, EAJren Aralar batailoian.

↓ 1937

■ **Herbestea.** Frantzia herbestea ezagutu zuen. Parisen zela, diru laguntza lortu zuen bere ikasketekin jarraitzeko. Zenbait obra egin zituen garai honetan.

↓ 1940

■ **Espainiara berriro.** Bigarren Mundu Gerra dela eta, alemaniarrek Frantzia indarrez sartu eta gero, Espainiara itzuli zen. Frankistek kontzentrazio esparru batera eramane zuten, Madrilera. Hiru hilabetez izan zen han.

↓ 1942

■ **Babes eskaera.** Musika arloan zuen dohainak ikusita, bere irakasle Beltran Pagolak eta Donostiako Musika Kontserbatorioko beste zenbait irakaslek, gizarteko aurpegi ezagun batzuekin batera, aldundiari eta udalari eskatu zioten Escudero babes zezatela, bere obra Madrilan erakus zezan.

■ **Harrera bikaina, San Telmon.** San Telmo Museoa emanaldi pribatua eskaini zuen, eta txalo zaparrada jaso zuen Donostiako musika arloko adituen alde-

tik. Lantzen ari zen izen onak emaitza izan zuten; aldundiak eta udalak diruz lagunduta, Madrilera joan zen bizitzera. Espainiako hiriburuan ezaguna egiten hasi zen.

↓ 1945

■ **Euskal Herrian berriro.** Bilbon musika irakasle bezala egin zuen lan, 1948a arte. Ideia berri-tzaileak izan zituen; neska eta mutilen arteko topaketak sustatu zituen bere jardueretan, eta zentzurik ez zuten zenbait araukin hautsi zuen, hala nola, ikasleak eskola hasi baino lehenago makurtu behar izatearena otoi egiteko. Zuzendari lanetan ibili zen ere Bilboko abesbatza batean. Zenbait lan estreinatu zituen Bizkaiko hiriburuan.

↓ 1948

■ **Pagolaren ordez.** Armonia eta Konposizio katedra eskuratu zuen Donostiako Musika Kontserbatorioan, eta Beltran Pagolak utzitako hutsunea bete zuen.

■ **Lau mila ikasle.** Irakasle bezala ibilbide oparoa egin zuen; 34 belaunaldi desberdin pasa ziren bere eskoletatik, lau mila ikasle baino gehiago. Oscar sarietarako hirutan hautagai izan den Alberto Iglesias eta Musikeneko irakasle Ramon Lazkano, esaterako, bere ikasleak izan ziren.

↓ 1951

■ **Ezkontza.** 1951ko urriaren 15ean, Goyita Eizagirrekin ezkondu zen. Hiru seme eta alaba bat izango zituzten elkarrekin. Zarautzen bizi ziren hasieran, baina 1960 hamarkadaren erdialdean Donostiara lekuz aldatu ziren.

↓ 1953

■ **Iparragirre Saria.** *Hileta* lana- ingatik, aldundiaren Iparragirre Saria eskuratu zuen.

↓ 1955

■ **Arantzazun, sari berri bat.** Arantzazu poema sinfonikoa santutegiaren garaikurrarekin saritu zuten. Bartzelonako Pailau de la Musica aretoan estreinatu zuten, 1959an.

↓ 1961

■ **Hiriko Musika Banda.** Escudero-k Donostia Hiriko Musika Banda sortu eta zuzendu zuen. Gipuzkoako Bazkundearen orkestrako zuzendaria ere izan zen.

↓ 1962

■ **Zuzendari.** Donostiako Musika Kontserbatorioko zuzendaria izendatu zuen udalak. 1980a arte egon zen karguan. Ekarki handia egin zuen: eskolak goi mailako gradua lortu zuen; eta txistu, akordeoi, gitarra eta perkusio ikasketak ofizialki ezartzea ahalbidetu zuen.

↓ 1967

■ **Lehen opera.** *Zigor!*, bere lehen opera, Bilboko Albia antzokian estreinatu zuen kontzertu gisa. Antzerki moduan, urtebete geroago aurkeztuko zuten Madrilgo Zarzuela antzokian.

↓ 1975

■ **Urrezko Mollaria.** Zarauzko Udalak hiriko semetzakoa izendatu zuen, eta Urrezko Mollaria eman zion.

↓ 1982

■ **Erretiroa.** Konposizioan murgildu zen bete-betean, erretiroa hartu eta gero. Hala ere, bere etxean irakasle lanetan jarraitu zuen; lehenengo Donostian eta gero, Zarautzen. Azken hiri honetan bere bizitzako azken urteak pasa zituen. Adinarengatik ia mugitu ezinik zebilenean ere konposatu zuen.

↓ 1987

■ **Bigarren opera.** Bilboko Arriaga antzokian *Gernika* estreinatu zuten, bere bigarren opera, kontzertu moduan. Gernikako bonbardaketaren 50. urtemugaren harira antolatutako jardueren baitan programatu zuten emanaldia.

↓ 1992

■ **Sari gehiago.** Gipuzkoako eta Donostiako Zilarrezko Dominak eskuratu zituen 1992an. Hortik aurrera, sarien eta izendapenen dantza hasi zen: 1993an, Euskalerriaren Adiskideen Elkarte-

ko kide izendatu zuten; 1996an, Zarauzko Urrezko Domina jaso eta hiriko seme izendatu zuten; 1997an, Espainiako Kultura Ministerioaren Arte Ederretako Urrezko Domina jaso zuen; 1999an, Espainiako Egileen eta Editoreen Elkartearen Urrezko Domina; eta 2003an, hil eta urtebetera, Euskal Herriko Unibertsitatea-Donostiako Orfeoia Sariarekin ohore egin zioten.

■ **Urtebetetze oparia.** Musika Hamabostaldiak monografikoa eskaini zion bere 80. urtebetetzea zela eta.

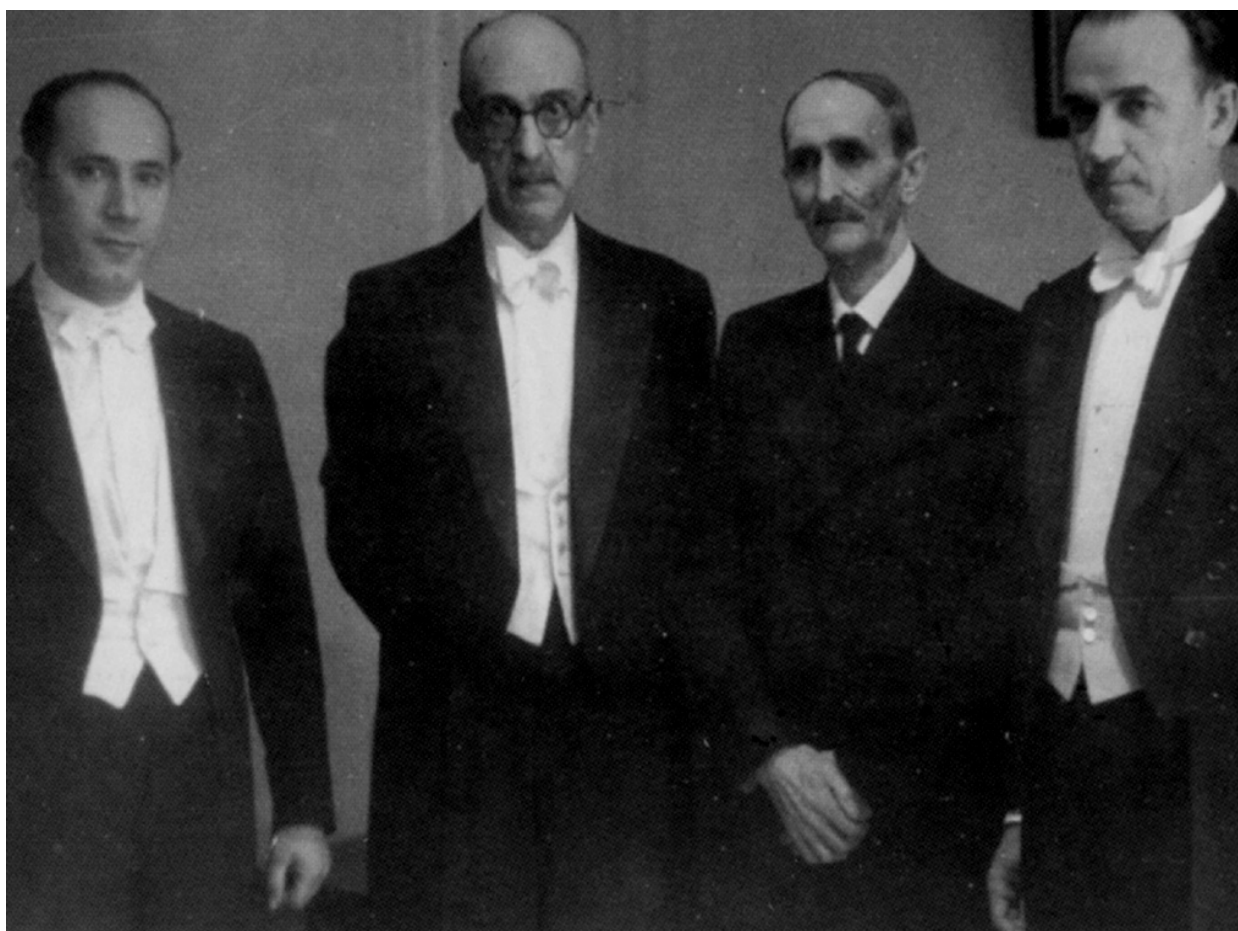
↓ 2002

■ **89 urterekin.** 2002ko ekainaren 7an, Donostian zendu zuen.

Jaungoikoari ahotsa jartzen saiatu zen

➔ Francisco Escudero lan ugari egin zituen; bere obren zerrenda oso luzea eta anitza da, hainbat esparrutan lan egin baitzuen. Bere azken lana *Sintonia* izan zen, eta 86 urterekin osatu zuen.

1998tik aurrera, amaitu ezin izan zituen konponketa batzuk gauzatzen saiatu zuen; *San Juan Bautista* eta *Genesis* oratorioetan, hain justu. *Genesis* lanari dagokionez, ez aurrera ez atzera ibili zen Jaungoikoak zein ahotsa izan behar zuen pentsatzeko unean. «Nola egin dezaket gure Jaungoikoa kantarazteko?», galdetu ohi zuen.

Francisco Escudero, Ramon Usandizaga, Beltran Pagola eta Pablo Sorozabal, 1950. urtean. ERESBIL

Jorge Oteiza, Imanol Murua eta Francisco Escudero, 1999an. ERESBIL

Zarauzko bulegoan, lanean, 1960. hamarkadan. ERESBIL

Zigor! obra 1967an estreinatu zuen Bilbon. Irudian, ikusleak agurtzen. ERESBIL